

עולי תימן בימי העלייה הראשונה והעלייה השנייה

מערך שיעור

מידע למורים

<p>השיעור יעסוק בקשיים של עולי תימן לארץ ישראל בעלייה ראשונה ובעלייה השנייה, בפתרונות לקשיים וכיצד נתפסה עדה זו בעיני הוותיקים. התלמידים יתחברו לנושא בעזרת שאלה שישאל המורה על העלייה בימינו באתר Tricider. התלמידים ינתחו שלוש כתבות שהתפרסמו בימי העליות הראשונה והשנייה, וייצרו סרטון על אחת מן העליות מנקודת מבטם של יהודי תימן. לסיכום ייערך דיון על הנושאים שעלו במהלך השיעור.</p>	<p>תיאור קצר של השיעור</p>
<p>כיתה י תכנית הלימודים בהיסטוריה מ"מ: הלאומיות בישראל ובעמים, סעיף ג, 2: פעולותיהם של הציונים בא"י עד מלחמת העולם הראשונה. הסיבות לעליות, מפת ההתיישבות, צורות ההתיישבות. אישים וארגונים שסייעו לפעילות הציונית.</p> <p>כיתה י"א תכנית הלימודים בהיסטוריה חמ"ד: מיישוב הארץ להקמת מדינה בארץ ישראל, 5.1 היישוב היהודי בארץ ישראל בשלהי המאה ה-19 ובראשית המאה ה-20 עד תום מלחמת העולם הראשונה, סעיף א. היישוב היהודי לגונוני בארץ ישראל בתקופה העות'מאנית משלהי המאה ה-19 עד תום מלחמת העולם הראשונה.</p>	<p>קהל יעד ונושא בתכנית הלימודים</p>
<ul style="list-style-type: none"> • התימנים בדגניה, הפועל הצעיר, 1912 • לעזרת אחינו בני תימן, החבצלת, 1884 • יהודי תימן, השקפה, 1906 	<p>פריטי מקור שהשיעור מתבסס עליהם</p>
<p>שני שיעורים</p>	<p>אורך הפעילות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • עליית המונים או עליית נבחרים? היחס לעלייה בימי העלייה הראשונה והעלייה השנייה מאמר מאת פרופ' מרגלית שילה, מתוך הספרייה הווירטואלית של מט"ח. • שכונות ראשונות לעולי תימן בירושלים, תרמ"ב-תרע"ד מאמר מאת ניצה דרויאן, מתוך כתב העת קתדרה 13, תשרי 	<p>חומר רקע למורה</p>

<p>תש"ם</p> <ul style="list-style-type: none"> • הגירת יהודי תימן כתבה מתוך עיתון הפועל הצעיר, 1912. לחצו על ActivePaper Archive לקריאת כל הכתבה. • מהו שוט בקולנוע ערך מתוך אתר אאוריקה • היחס לעולים מתימן. שתי נקודות מבט. סרטון מתוך אתר תולדות • כוחו וחולשתו של ה'פטרנליזם' הערכי, מאמר מאת יוסף גורני, מתוך כתב העת קתדרה, 108 תשס"ג 	
<ul style="list-style-type: none"> • כיתה מאובזרת במחשבים ובציוד הקרנה. • מחשב או סמארטפון לכל תלמיד. • מצלמת וידאו או סמארטפון לכל קבוצה. • מחשבים עם תוכנת עריכה, רצוי אך לא הכרחי. • היכרות של המורה עם אתר tricider. יצירת שאלה באתר ושיתוף התלמידים בשאלה זו. • הירשמו לאתר. כתבו את השאלה: "עם אילו קשיים מתמודדים עולים חדשים בימינו?". שמרו את כתובת הדף שיצרתם. לחלופין, תוכלו לשאול את השאלה בזמן השיעור ולשתף את התלמידים. הדרכה לשימוש בכלי • היכרות של המורה עם אחד הכלים ליצירת סרטון ועריכתו: Animoto, Moviemaker, PowerPoint וכדומה. • לשימוש באתר animoto תוכלו להיעזר במדריך של מורן ראובני. • לשימוש בכלי MovieMaker תוכלו להיעזר במדריך של מנהל מדע וטכנולוגיה במשרד החינוך. 	<p>ציוד והכנות מוקדמות</p>
<p>דף עבודה</p> <p>ניתן להעלות את דף העבודה לגוגל דרייב, להפוך אותו לקובץ שיתופי ולשלוח את הקישור לתלמידי הכיתה.</p>	<p>קבצים נוספים</p>

מהלך השיעור

מהלך ההוראה ואורך משוער	תיאור הפעילות
פתיחה:	<p>למורה: התלמידים צריכים להיות בעלי ידע מוקדם בנושאים: עליה ראשונה ושנייה, הישוב הישן.</p> <p>שתפו עם התלמידים קישור לאתר tricider והזמינו אותם לענות על השאלה שהכנתם מראש: "עם אילו קשיים מתמודדים עולים חדשים בימינו?" דונו בקצרה עם התלמידים על הנקודות הבאות:</p> <ul style="list-style-type: none"> • האם קשיים אלו מיוחדים לימינו, או שמא גם בעליות הקודמות נתקלו העולים החדשים בקשיים דומים? • האם קשיים אלו מיוחדים לעולים ארצה, או שמדובר בקשיים שכל מהגר מתמודד עמם? • האם ניתן לפתור קשיים אלו? • מי אמור, לדעתם, לפתור את הקשיים? <p>בקשו מהם להצביע באתר עבור הקושי שנראה בעיניהם המשמעותי ביותר מבחינת העולים, ולנמק את בחירתם.</p>
גוף השיעור:	<p>חלקו את הכיתה לקבוצות בנות שלושה תלמידים וחלקו להם את דף העבודה. לחלופין, שלחו לתלמידים את הקישור לדף העבודה שהעליתם מראש לסביבת גוגל דרייב. כל חבר בקבוצה ינתח כתבה אחרת. הנחו את התלמידים היכן להעלות את הסרטונים שהכינו.</p> <p>למורה: הכתבה "יהודי תימן" בעיתון השקפה מתארת את מציאות חיי היהודים בתימן ולא בארץ ישראל בזמן העלייה השנייה. עשויה להיות לה השפעה על היחס לעולים ועל המוטיבציה להעלותם.</p>
סיכום	<p>הקרינו בפני הכיתה את הסרטים שהכינו התלמידים. דונו בנקודות הבאות והשלימו מידע חסר במידת הצורך:</p> <ul style="list-style-type: none"> • קשיי העולים בעלייה הראשונה ביישוב הישן והפתרונות שהוצעו להם. • קשיי העולים במושבות העלייה השנייה ופתרונות לקשיים. • פעילותו של ישראל דב פרומקין, מייסד חברת "עזרת נידחים". • פעילותו של שמואל יבנאלי למען העלאת יהודי תימן. • יחס הוותיקים לעולים מתימן והסיבות ליחס זה. • ההבדלים בין תיאור קבוצה על ידי אדם חיצוני לה, לתיאור על

מהלך ההוראה ואורך משוער	תיאור הפעילות
	<p>ידי אדם החבר בקבוצה.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ההבדלים בין הקשיים והפתרונות לקשיים של העולים בימינו לעומת המצב בעליות הקודמות.
שיעורי בית	<p>כמשימה לשיעורי בית, בקשו מהם לצפות בסרטון היחס לעולים מתימן - שתי נקודות מבט, לנקוט עמדה ולנמקה.</p>

